

Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku

Sytuacja osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy w woj. podlaskim

*Spotkanie partnerstwa lokalnego na rzecz promocji zatrudnienia
i rozwoju zasobów ludzkich w województwie podlaskim*

Białystok, 19 września 2024

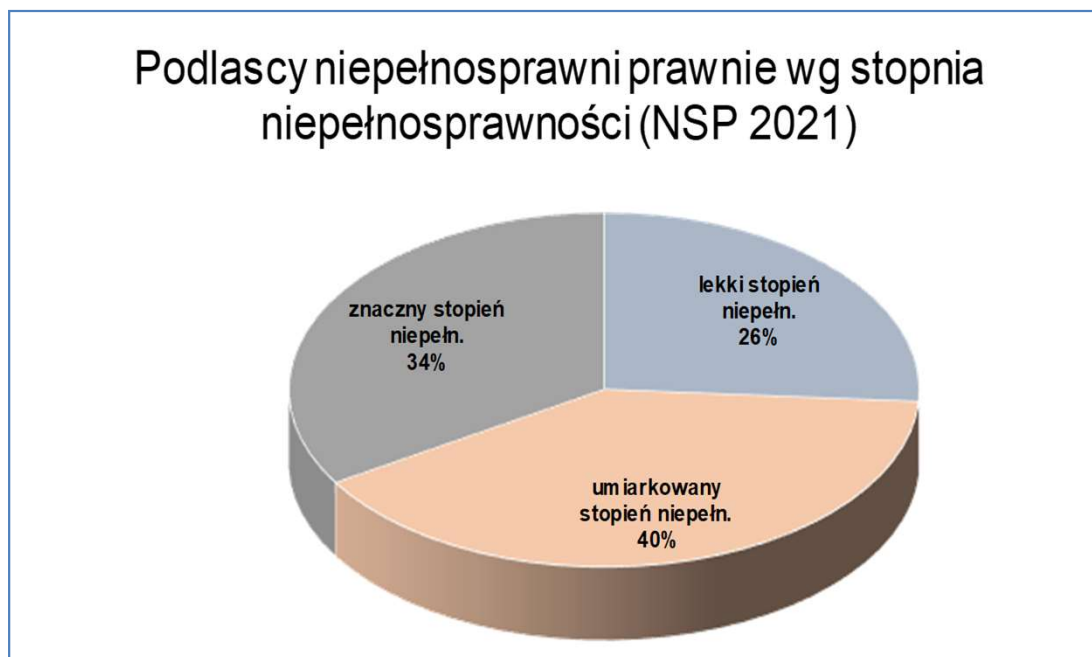

Definicje niepełnosprawności

- Kwestia niepełnosprawności zarówno prawnej, jak i biologicznej, jest niezwykle istotna z punktu widzenia rynku pracy. Rzutuje bowiem nie tylko na zdolność jednostki do podjęcia pracy zarobkowej, ale również na jakość zasobów pracy.
- Nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
- **niepełnosprawność** definiuje się jako trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy, w stopniu: znacznym, umiarkowanym i lekkim.
- Z kolei w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych **osobę niezdolną do pracy** określono jako osobę, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. W związku z tym przez ZUS wydawane są orzeczenia o: niezdolności do pracy, niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz celowości przekwalifikowania zawodowego.

Podstawowe dane demograficzne dotyczące osób z niepełnosprawnością według NSP 2021

- Wg NSP 2021 są dwa typy osób niepełnosprawnych:
osoba niepełnosprawna tylko biologicznie, tj. osoba, która posiada ograniczenia sprawności w wykonywaniu codziennych czynności, ale nie posiada orzeczenia o niepełnosprawności;
osoba niepełnosprawna prawnie, tj. osoba, która posiada ograniczenia sprawności w wykonywaniu codziennych czynności i ma odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony – takie osoby dominują wśród osób z niepełnosprawnością (62%; 2021r.; Podlaskie);
- Wśród osób niepełnosprawnych prawnie w wieku 16 lat i więcej było:
40% osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, 34% - znacznym i 26% - lekkim.

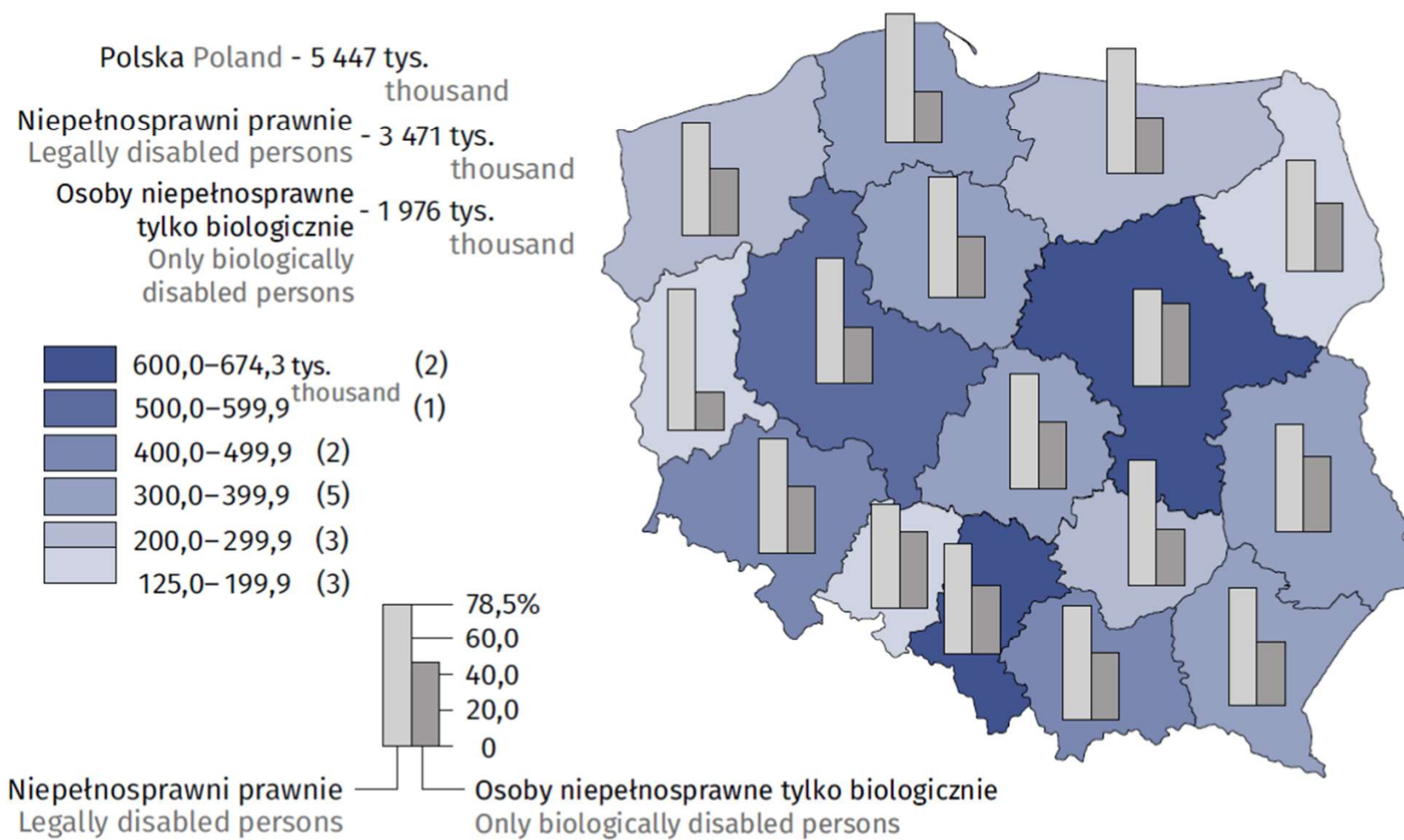
- W grupie osób niepełnosprawnych tylko biologicznie: 80% odczuwało umiarkowane ograniczenie niepełnosprawności, 17% - poważne, a 3% całkowite.

Podstawowe dane demograficzne dotyczące osób z niepełnosprawnością według NSP 2021

Ludność	NSP 2011	udział %	NSP 2021	udział %	wzrost/ spadek 2011/2021 w %
Polska, ludność ogółem	38 511 824	100,0	38 036 118	100,0	-1,2%
Polska, osoby z niepełnosprawnością	4 697 048	12,2	5 447 548	14,3	+16,0%
woj. podlaskie, ludność ogółem	1 202 365	100	1 154 283	100	-4,0%
woj. podlaskie, osoby z niepełnosprawnością	131 758	11,0	161 388	14,0	+22,5%

- Wg NSP 2021 liczba osób z niepełnosprawnością wyniosła w skali Polski ok. 5,5 mln (14,3% ludności kraju), w skali woj. podlaskiego – 161 tys. (14,0% ogółu ludności województwa);
- W porównaniu z wynikami uzyskanymi podczas poprzedniego spisu powszechnego NSP 2011, liczba mieszkańców woj. podlaskiego z niepełnosprawnością wzrosła o 22,5% (w kraju zwiększyła się o 16,0%);
- Wśród osób z niepełnosprawnością kobiety stanowiły 55%, mężczyźni 45%, mieszkańcy miast 60%, wsi 40%.
- Osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 60%;

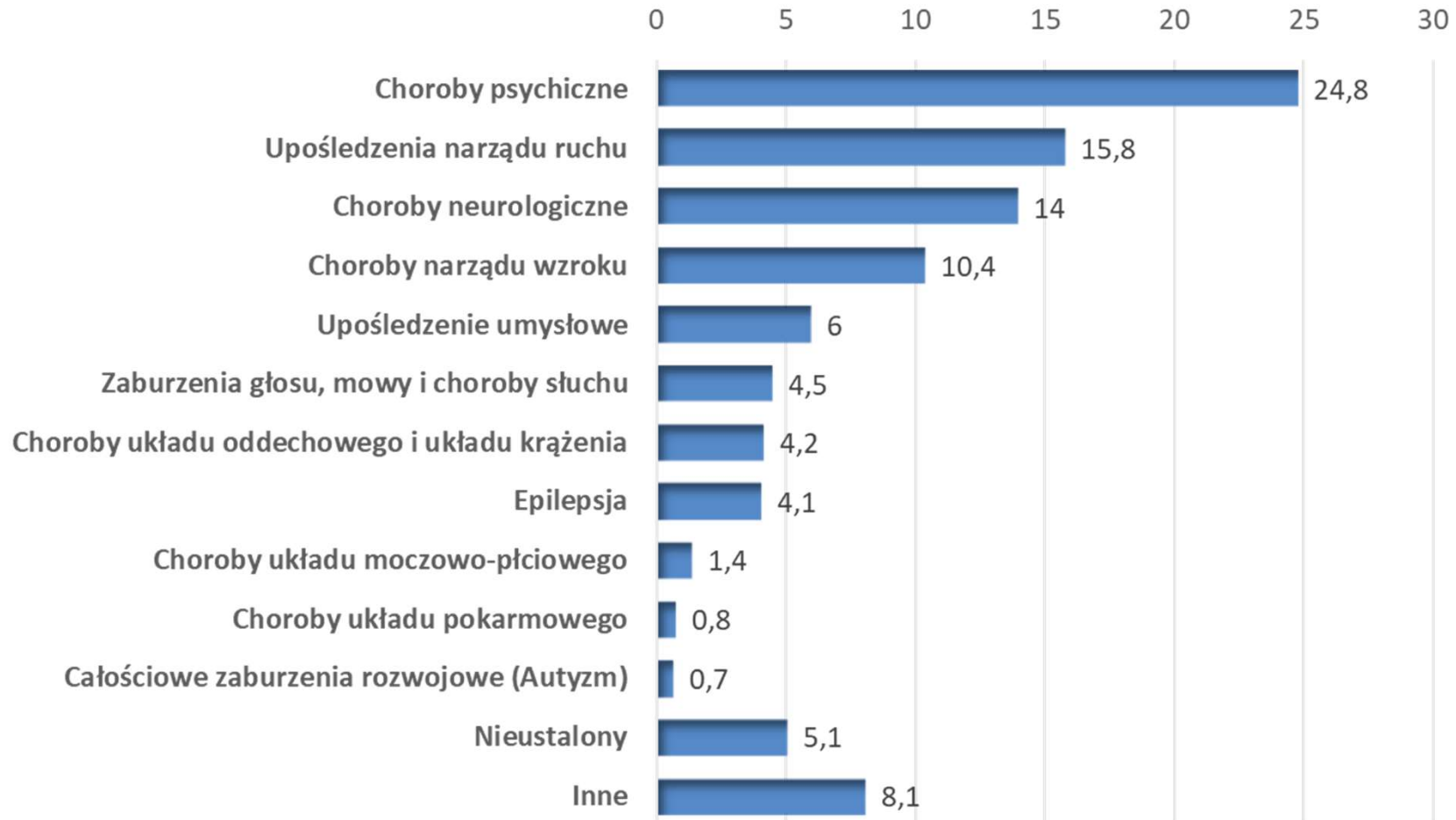
Mapa 6.2. Osoby niepełnosprawne według kategorii niepełnosprawności i województw w 2021 r.
 Map 6.2. Disabled persons by category of disability and voivodships in 2021

Dane: Ludność. Stan i struktura demograficzno-społeczna i ekonomiczna ludności Polski w świetle wyników NSP 2021

Struktura osób niepełnosprawnych w wieku 15 lat i więcej według schorzeń powodujących niepełnosprawność (NSP 2021- dane dla Polski)

* dane nie sumują się na ogółem, ponieważ ta sama osoba mogła podać więcej niż 1 przyczynę.

Źródło: Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, <https://niepelnosprawni.gov.pl/p,82,bezrobocie-rejestrowane>

Aktywność zawodowa osób z niepełnosprawnościami w woj. podlaskim w 2023 roku (wyniki BAEL)

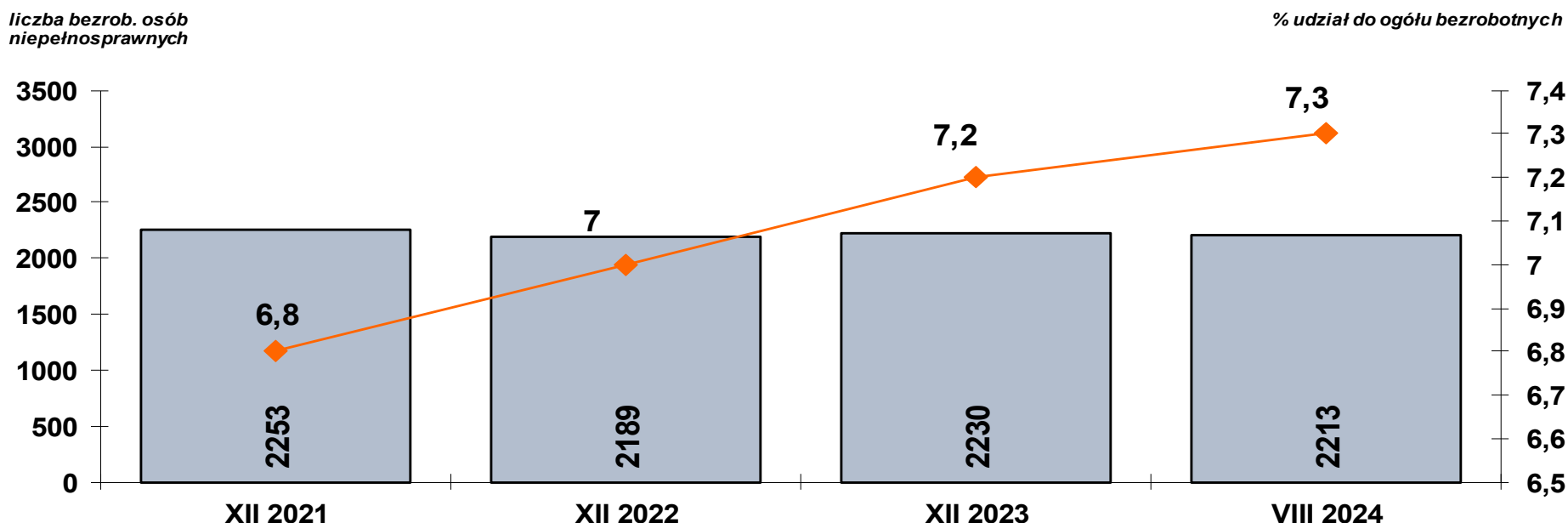
2023 rok (dane średnioroczne)	Ludność ogółem w wieku 15-89 lat w woj. podlaskim	w tym osoby z niepełnosprawno- ściami w wieku 16- 89 lat	Dla porównania - osoby z niepełnosprawnościami w wieku 16-89 lat - Polska
Ludność ogółem (w tys.), w tym:	898	74	2 741
• Aktywni zawodowo (w tys.), w tym:	526	13	531
- pracujący (w tys.)	513	12	503
- bezrobotni (w tys.)	13	1	28
• Bierni zawodowo (w tys.)	373	61	2 210
Współczynnik aktywności zawodowej(w %)	58,6	17,6	19,4
Wskaźnik zatrudnienia (w %)	57,1	16,2	18,4

- Wg BAEL w woj. podlaskim w 2023r. pracowało 12 tys. osób z niepełnosprawnościami, tj. osób, które mają przyznane orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy. Wskaźnik zatrudnienia tej grupy wyniósł 16,2%;
- Wskaźniki aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami są ponad 3-krotnie niższe niż dla ogółu ludności województwa;
- Aktywność zawodowa osób z niepełnosprawnościami w woj. podlaskim kształtuje się mniej korzystnie na tle kraju; zarówno współczynnik aktywności zawodowej, jak i wskaźnik zatrudnienia są niższe odpowiednio o: 1,8 i 2,2 punktu proc.;
- **Odsetek osób biernych zawodowo z niepełnosprawnościami to 82,4% w skali regionu i 80,6% w skali kraju.**

Bezrobocie rejestrowane osób z niepełnosprawnościami

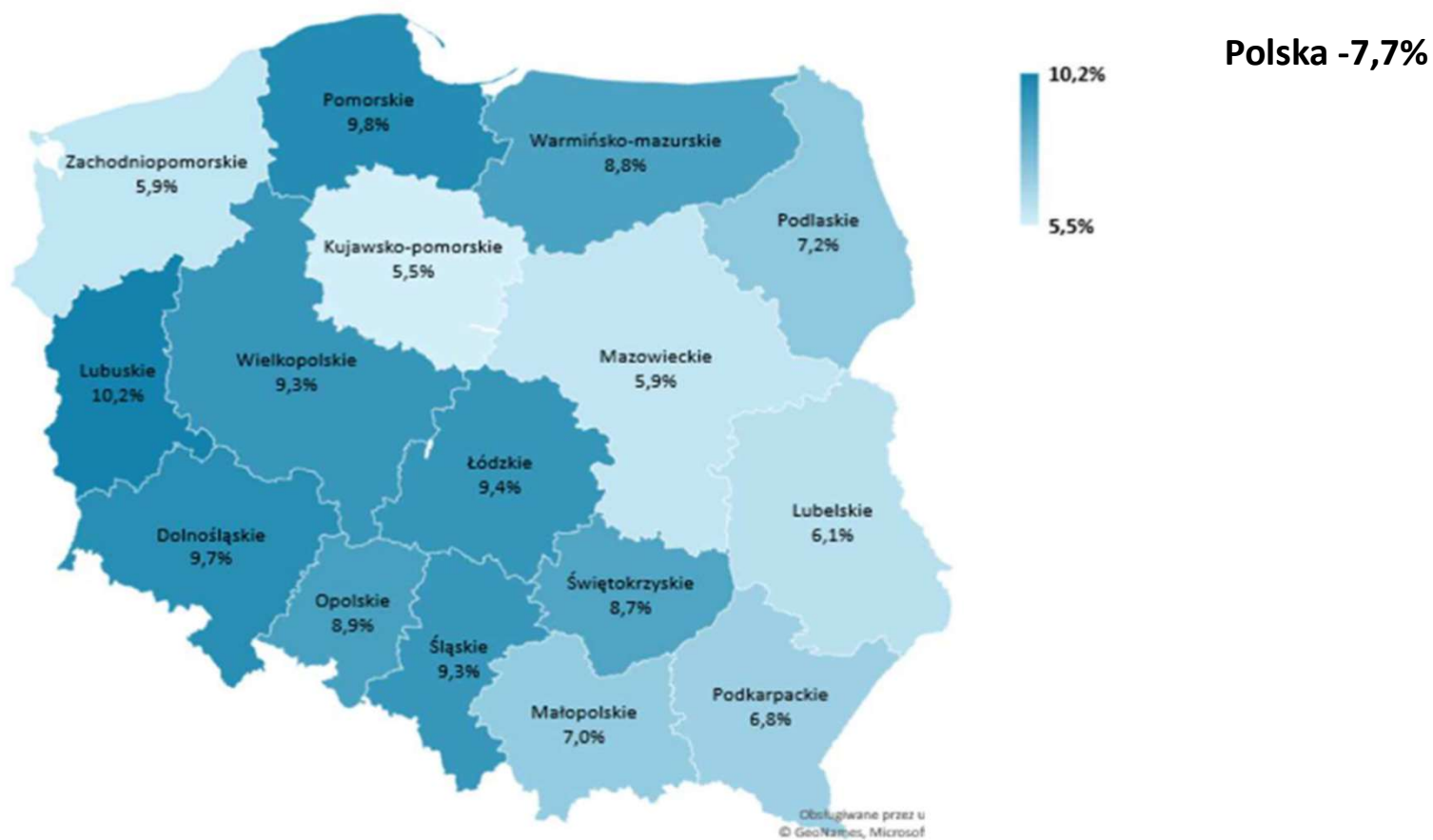
- W końcu sierpnia 2024r. w urzędach pracy woj. podlaskiego zarejestrowanych było **2,2 tys. osób z niepełnosprawnościami jako bezrobotne** (7,3% ogółu bezrobotnych) oraz **0,5 tys. osób z niepełnosprawnościami jako poszukujące pracy i nie pozostające w zatrudnieniu** (53,4% poszukujących pracy);
- Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób z niepełnosprawnościami rejestrujących się w urzędach pracy jako bezrobotne utrzymuje się na zbliżonym poziomie, mimo ogólnego spadku bezrobocia; obserwuje się przy tym wzrost procentowego udziału niepełnosprawnych w populacji podlaskich bezrobotnych.

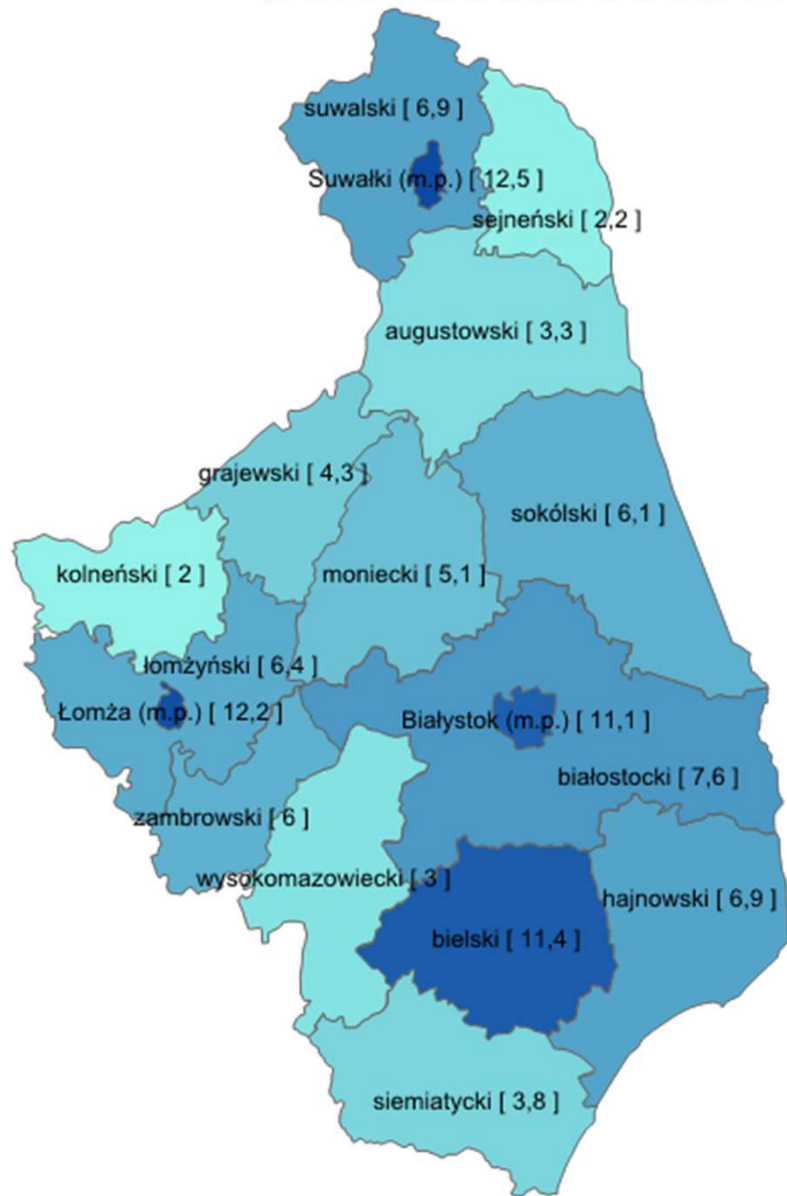
Zróżnicowanie terytorialne bezrobocia osób z niepełnosprawnościami - kraj

Udział bezrobotnych z niepełnosprawnością w liczbie
bezrobotnych ogółem w końcu 2023 roku

Źródło: MRPiPS

Zróżnicowanie terytorialne bezrobocia osób z niepełnosprawnościami - Podlaskie

Poziom bezrobocia osób niepełnosprawnych w woj. podlaskim jest zróżnicowany terytorialnie (rozpiętość ponad 10 pkt proc.):

najwyższy % udział w ogólnej liczbie bezrobotnych odnotowano w powiatach:

- M. Suwałki 12,5%,
- M. Łomża 12,2%,
- bielski 11,4%,
- M. Białystok – 11,1%

najniższy udział na terenie powiatów:

- kolneńskiego 2,0%,
- sejneńskiego 2,2%,
- wysokomazowieckiego 3,0%,
- augustowskiego 3,3%.

Zróżnicowanie terytorialne bezrobocia osób z niepełnosprawnościami w woj. podlaskim VIII 2024r. - % udział w liczbie bezrobotnych ogółem

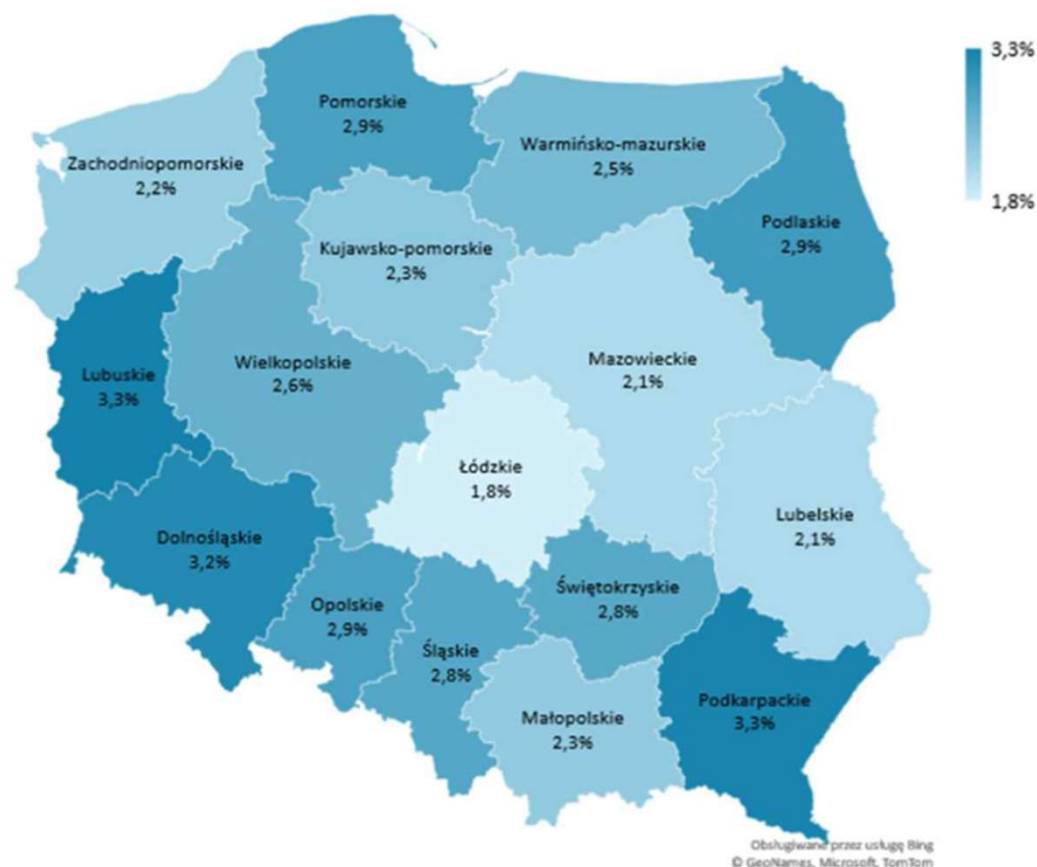
Struktura bezrobotnych osób z niepełnosprawnościami w woj. podlaskim (VI 2024)

- Przeważają mężczyźni – 64%, kobiety to 36%; 75% mieszka w miastach;
- Bezrobotni niepełnosprawni to w 50% osoby pow. 50 roku życia (vs 27%);
- Niepełnosprawni reprezentują głównie niższe poziomy wykształcenia – wykształcenie poniżej średniego - 61% z nich (vs 49%), jedynie 8,5% - wyższe (vs 15%);
- Długotrwale bezrobotni to 69% tej kategorii (vs 56%),
- 29% jest bez kwalifikacji zawodowych (vs 36%), zdecydowana większość ma doświadczenie zawodowe – 82% (76%);
- Dominują osoby o lekkim stopniu niepełnosprawności – 72% ogółu rejestrujących się niepełnosprawnych, 27% posiada umiarkowany stopień niepełnosprawności, a 1% - znaczny stopień niepełnosprawności;
- Wśród rodzajów niepełnosprawności najczęściej występują: upośledzenie narządu ruchu – 31%, choroby psychiczne – 18%, choroby neurologiczne i choroby narządu wzroku – po 8%.

Oferty pracy kierowane do osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy woj. podlaskiego

- W 2023 r. pracodawcy zgłosili **533 oferty pracy skierowanych do osób z niepełnosprawnościami**;
- Oferty pracy dla osób z niepełnosprawnościami stanowiły 2,9% ogółu ofert pracy zgłaszanych do PUP;
- 29% to oferty pracy na miejscach zatrudnienia subsydiowanego (154), 17% ofert pochodziło z sektora publicznego (91);
- W 2023 r. pracę podjęły 1172 osoby z niepełnosprawnościami, co przy napływie 2438 osób do bezrobocia oznacza płynność rynku pracy rządu 48,1% (dla ogółu bezrobotnych wskaźnik ten wyniósł 56,7%).

Udział ofert pracy dla bezrobotnych z niepełnosprawnością w ofertach pracy ogółem w 2023 roku

Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w PUP w woj. podlaskim

Wyszczególnienie	2022	2023
Osoby z niepełnosprawnościami objęte podstawowymi formami aktywizacji (bezrobotne i poszukujące pracy nie pozostające w zatrudnieniu)	451	410
▪ Praca subsydiowana:	273	247
w tym na miejscach pracy subsydiowanych przez PFRON	46	47
▪ Prace interwencyjne	55	53
▪ Roboty publiczne	88	69
▪ Środki na działalność gospodarczą	19	19
▪ Podjęcie pracy poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie	4	3
▪ Rozpoczęcie realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego lub podpisania kontraktu socjalnego	35	37
▪ Szkolenie	28	35
▪ Staż	126	107
▪ Prace społecznie użyteczne	24	21
% bezrobotnych z niepełnosprawnościami objętych aktywizacją do ogółu wyrejestrowanych	16,3	15,1

- Osoby z niepełnosprawnościami stanowią 4-5% ogółu objętych podstawowymi formami pomocy

Podsumowanie

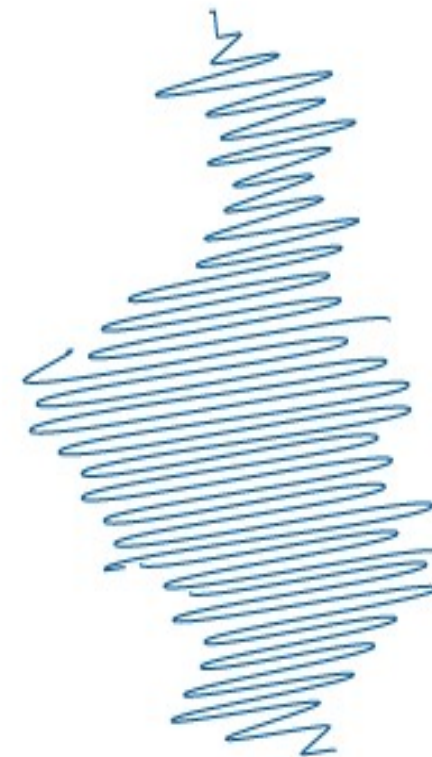
- Polska należy do krajów o bardzo niskiej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych. Choć wskaźnik zatrudnienia osób z ograniczeniami sprawności w wieku produkcyjnym w latach 2013–2023 wzrósł z 20,8% do 25,6%, to jednak w dalszym ciągu większość osób niepełnosprawnych pozostaje poza rynkiem pracy;
- Niewystarczające dochody ze świadczeń społecznych i brak możliwości znalezienia legalnej pracy, czynią z tej kategorii społecznej grupę podatną na angażowanie się w różnego typu zajęcia zarobkowe na nieformalnym rynku pracy;
- Niska aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych powoduje, że grupa ta jest bardziej zagrożona ubóstwem i wykluczeniem społecznym niż inne grupy ludności;
- Osoby niepełnosprawne, mimo że praca zawodowa jest najistotniejszym składnikiem sukcesu ich integracji społecznej, nierzadko unikają wchodzenia w aktywne role zawodowe, nie wierzą w swój sukces na rynku pracy i nie uczestniczą w programach aktywizujących;
- Postawy bierności zawodowej są wzmacniane przez rodziców (opiekunów) osób niepełnosprawnych, którzy zniechęcają swoich podopiecznych do pracy, z obawy utraty przez nich prawa do zasiłku opiekuńczego i nie motywują do podjęcia zatrudnienia.

Dziękuję za uwagę

Wydział Badań i Analiz

Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku

<https://wupbialystok.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy>